

พฤติกรรมการณ์การบริโภคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา:
กรณีศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์นนทบุรี

รติพร ถึงฝั่ง^ก จินตนา เกิดลาภ^ข

^กอาจารย์ คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

^ขผู้ช่วยศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพฤติกรรมการณ์การบริโภคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์นนทบุรีตลอดจนศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการณ์การบริโภคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษานี้ โดยเก็บข้อมูลจากนักศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 390 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถามและแบบวัดความรู้เกี่ยวกับพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนาเพื่อศึกษาลักษณะพฤติกรรมการณ์การบริโภคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสถิติถดถอยพหุหลายชั้นเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการณ์การบริโภคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผลการศึกษาพบว่าพฤติกรรมการณ์การบริโภคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษายู่ในระดับมาก สมการถดถอยสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการณ์การบริโภคดังกล่าวได้ดีคิดเป็นร้อยละ 52.7 สำหรับตัวแปรที่มีผลต่อพฤติกรรมการณ์การบริโภคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วย ประเภทหลักสูตร ทศนคติเกี่ยวกับพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แรงจูงใจในการปฏิบัติตามพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และอายุ ดังนั้นการเรียนการสอนในวิชาสังคมศาสตร์ควรบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเนื้อหาหลักในรายวิชาของนักศึกษาทุกหลักสูตร พร้อมทั้งสร้างเสริมทัศนคติและแรงจูงใจที่ดีในการนำพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ ด้วยการเน้นให้นักศึกษาได้เห็นถึงประโยชน์ของพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้มากที่สุด และควรสอนให้ครอบคลุมถึงประเด็นการประยุกต์ใช้กับระบบเศรษฐกิจกระแสหลักเพื่อให้นักศึกษาได้มีความเข้าใจอย่างถูกต้อง นอกจากนี้ควรจัดให้นักศึกษาได้ไปศึกษาดูงานโครงการหรือชุมชนที่นำพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้แล้วประสบผลสำเร็จ

คำสำคัญ: พฤติกรรมการณ์การบริโภค; เศรษฐกิจพอเพียง; นักศึกษาระดับอุดมศึกษา

Consumption Behavior of Undergraduate Students Following the Royal Sufficiency Economy Philosophy: A Case Study at Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi Nontaburi Center

Ratiporn Teungfung^a Jintana Kerdlapee^b

^aLecturer, School of Social and Environmental Development
National Institute of Development Administration

^bAssistant Professor,
Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

Abstract

The objectives of the study were to study consumption behavior of undergraduate students following the Royal Sufficiency Economy Philosophy, a case study at Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi Nontaburi Center. The sample consisted of 390 undergraduate students. Data was collected through questionnaires and Sufficiency Economy Philosophy Tests. Data analysis methods were descriptive statistics to explain the consumption behavior of undergraduate students following the Royal Sufficiency Economy Philosophy and Hierarchical Regression Analysis to study the influence factors on this behavior. It was found that the average score of students' consumption behavior was at a high level. From Hierarchical Regression Analysis, the regression equation explained a 52.7 % of variance in students' consumption behavior following the Royal Sufficiency Economy Philosophy. The influence factors on students' consumption behavior following the Royal Sufficiency Economy Philosophy sequenced by the effect on dependent variable were type of curriculum, attitude, motivation and students' age. As a result, the Royal Sufficiency Economy Philosophy should be mainly integrated in the social sciences subjects of all curriculums. Lecturers should ensure to emphasize its usefulness to students because it is important to promote positive attitudes and motivation for practicing in their daily lives, and teach them inclusively how this could be applied to mainstream economics. In addition, field study in successful communities or project areas using the Royal Sufficiency Economy Philosophy should be encouraged for better understanding.

Key words: Consumption Behavior; Sufficiency Economy; Undergraduate Students

บทนำ

ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมเสรีที่ครอบคลุมทุกพื้นที่ในโลกปัจจุบันนำไปสู่การผลิต การบริโภค และการใช้ทรัพยากรที่เกินความจำเป็น ก่อให้เกิดกระแสบริโภคนิยมอันเป็นปัญหาความไม่พอเพียงทั้งในระดับโลกและในระดับประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริโภคของวัยรุ่น จากการสำรวจการใช้จ่ายของวัยรุ่นในประเทศสหรัฐอเมริกาโดยนิตยสาร Seventeen ในปี ค.ศ.2009 พบว่า แม้จะมีภาวะเศรษฐกิจถดถอยแต่ร้อยละ 75 ของวัยรุ่นยังได้รับเงินค่าใช้จ่ายเหมือนเดิมหรือมากกว่าปีที่ผ่านมา เกือบสามในสี่มีการใช้จ่ายจำนวนเท่าเดิมหรือมากขึ้น สินค้าที่ซื้อได้แก่ เครื่องสำอาง (ร้อยละ 70) เสื้อผ้า (ร้อยละ 72) ผลิตภัณฑ์ดูแลเส้นผม (ร้อยละ 71) ผลิตภัณฑ์ดูแลผิว (ร้อยละ 74) ในขณะที่ร้อยละ 40 ของวัยรุ่นเท่านั้นที่มีการออมเงิน (Seventeen Spending Teen Survey, 2012)

สถานการณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคของวัยรุ่นไทย จากโครงการสำรวจพฤติกรรมกรรมการจัดการการเงินส่วนบุคคล (Money Watch) เป็นความร่วมมือระหว่างสถาบันรามจิตติและตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในด้านรายรับรายจ่าย ผลการสำรวจพบว่านักเรียนระดับประถมศึกษา มีรายได้เฉลี่ย 30 บาท และมีรายจ่ายเฉลี่ย 27 บาทต่อวัน ในขณะที่นักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีรายได้เฉลี่ย 2,000 บาทต่อเดือน และมีรายจ่ายเฉลี่ย 70 บาทต่อวัน และนักศึกษาระดับอุดมศึกษามีรายได้เฉลี่ย 3,000 บาทต่อเดือน และมีรายจ่ายเฉลี่ย 100 บาทต่อวัน โดยนักเรียน นิสิต นักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีระดับรายจ่ายเฉลี่ยสูงกว่าทุกภาค (สถาบันรามจิตติ, 2555)

ในด้านการบริโภคมีข้อค้นพบที่น่าสนใจคือนักเรียน นิสิต นักศึกษามีพฤติกรรมกรรมการบริโภคที่ค่อนข้างฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น พิจารณาจากการที่นักเรียน นิสิต นักศึกษามีความคิดที่จะเปลี่ยนโทรศัพท์มือถือภายใน 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 20 ร้อยละ 31 และ ร้อยละ 41 ตามลำดับ ผลการสำรวจยังพบอีกว่านักเรียนระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาถึงร้อยละ 29 มีปัญหารายรับไม่พอต่อรายจ่าย และต้องขอเงินจากผู้ปกครองเพิ่มเป็นประจำ ในขณะที่นักศึกษาระดับอุดมศึกษาร้อยละ 15 มีปัญหาค่าใช้จ่ายและต้องยืมเงินเพื่อน และมีนักศึกษาถึงร้อยละ 30 ที่เล่นการพนัน ซึ่งส่วนหนึ่งเพื่อหวังเป็นช่องทางเพิ่มรายได้ให้ตนเอง ทั้งนี้โดยที่ไม่มีมีความแตกต่างกันในเรื่องนิสัยและพฤติกรรมกรรมการบริโภคของนักเรียน นิสิตนักศึกษาระหว่างเพศ แต่ในแง่ของภูมิศาสตร์พบว่านักเรียน นิสิตนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับทัศนคติและพฤติกรรมกรรมการบริโภคสูงกว่าภาคอื่น ตามมาด้วยภาคกลางและภาคเหนือตอนล่างตามลำดับ (สถาบันรามจิตติ, 2555)

พฤติกรรมกรรมการบริโภคมิได้มีผลกระทบเพียงด้านการใช้จ่ายแต่เพียงอย่างเดียว หากยังกระทบไปถึงการใช้เวลาของวัยรุ่นอีกด้วย กิจกรรมที่วัยรุ่นนิยมอันดับที่ 1 คือ การคุยโทรศัพท์กับเพื่อน (ร้อยละ 71.2) โดยวัยรุ่นภาคเหนือคุยโทรศัพท์กับเพื่อนมากที่สุด (ร้อยละ 89.5) รองลงมาเป็นวัยรุ่นภาคกลาง (ร้อยละ 87.6) และน้อยที่สุดเป็นวัยรุ่นภาคใต้ (ร้อยละ 56.4) วัยรุ่นที่อาศัยอยู่เขตเมือง คุยโทรศัพท์กับเพื่อน ร้อยละ 69.2 ส่วนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่เขตชนบทคุยโทรศัพท์กับเพื่อน ร้อยละ 74.7 วัยรุ่นเพศหญิงคุยโทรศัพท์กับเพื่อนมากกว่าเพศชาย โดยวัยรุ่นเพศหญิงคุยโทรศัพท์กับเพื่อนร้อยละ 75.0 ในขณะที่เพศชายคุยโทรศัพท์กับเพื่อนร้อยละ 67.1 วัยรุ่น อายุ 16-18 ปี และวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และ ระดับปวช. คุยโทรศัพท์กับเพื่อนมากที่สุด (ร้อยละ 77.2 และร้อยละ 75.9

ตามลำดับ) เมื่อจำแนกข้อมูลตามค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน พบว่าวัยรุ่นที่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนตั้งแต่ 5,001 บาทขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 70 ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการคุยโทรศัพท์กับเพื่อน เมื่อเปรียบเทียบกับวัยรุ่นที่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 5,000 บาท ใช้เวลาคุยโทรศัพท์กับเพื่อนเพียงร้อยละ 30.4 (ปัญหาสมาพันธ์เพื่อการวิจัยความเห็นสาธารณะแห่งประเทศไทย, 2551)

พฤติกรรมกรรมการบริโภคของวัยรุ่นในลักษณะนี้ส่งผลกระทบต่อตัววัยรุ่นและผู้ปกครอง เนื่องจากวัยรุ่นยังต้องอาศัยเงินรายได้จากผู้ปกครองเป็นหลัก แนวทางหนึ่งที่จะลดปัญหานี้ลงได้ก็ด้วยการนำแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผลและการสร้างภูมิคุ้มกันภายใต้เงื่อนไขคุณธรรมและความรู้เป็นแนวทางการดำเนินชีวิต ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริโภคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยทำการศึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ซึ่งมีการบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในรายวิชาด้านสังคมศาสตร์ ผลที่ได้รับจากการศึกษาจะเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังให้นักศึกษาเกิดความตระหนักในการบริโภคอย่างมีเหตุผลและเกิดความเข้าใจปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการบริโภค รวมทั้งสร้างค่านิยมในการบริโภคอย่างพอเพียง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริโภคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์นนทบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์นนทบุรี

แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1. ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยนานกว่า 30 ปี ดังพระบรมราโชวาท เนื่องในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรในวันที่ 19 กรกฎาคม 2517 ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ดังความตอนหนึ่งว่า

“ในการพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น เริ่มด้วยการสร้างพื้นฐานด้วยความมีกิมมีใช้ของประชาชนก่อนด้วยวิธีการที่ประหยัด ระมัดระวัง แต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อพื้นฐานมั่นคงพอควรแล้ว จึงค่อยสร้างเสริมความเจริญให้ค่อยเป็นค่อยไปตามลำดับด้วยความรอบคอบ ระมัดระวังและประหยัด ก็เพื่อป้องกันความผิดพลาด ล้มเหลว และเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จได้แน่นอนบริบูรณ์”

จากพระบรมราโชวาทและพระราชดำริดังกล่าว พระองค์ท่านทรงได้เน้นย้ำการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง ความพอมีพอกิน พอมีพอใช้ การรู้จักความพอประมาณ การคำนึงถึงความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว และทรงเตือนสติประชาชนคนไทยไม่ให้ประมาท ตระหนักถึงการพัฒนามตามลำดับขั้นตอนตามหลักวิชาการ ตลอดจนมีคุณธรรมเป็นกรอบในการดำรงชีวิต ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นที่ทราบกันภายใต้ชื่อว่า เศรษฐกิจพอเพียง (รงค์ ประพันธ์พงศ์, 2550)

จากพระราชดำรัสเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงข้างต้น ได้มีผู้ให้ความหมายคำว่าเศรษฐกิจพอเพียงที่สำคัญ ๆ ดังนี้

สุเมธ ตันติเวชกุล (2544) ให้ความหมายเศรษฐกิจพอเพียงว่า หมายถึง เศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตัวเอง (Relative Self-Sufficiency) อยู่ได้โดยไม่ต้องเดือนร้อน ซึ่งต้องสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อน คือตั้งตัวให้มีความพอกินพอใช้ ไม่ใช่มุ่งหวังแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญ ยกกระตือรือร้นเศรษฐกิจให้รวดเร็วแต่เพียงอย่างเดียว เพราะผู้ที่มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตัวเอง ย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าและฐานะทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้นไปตามลำดับ

ประเวศ วะสี (2542) มองเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเชื่อมโยงหลายสิ่งหลายอย่างเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดความสมดุล ไม่ต้องประสบวิกฤติ ในการดำรงชีวิต และให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง พอเพียงในอย่างน้อย 7 ประการ ดังนี้

1. พอเพียงสำหรับทุกคน ทุกครอบครัว ไม่ใช่เศรษฐกิจทอดทิ้งกัน
2. จิตใจพอเพียง ทำให้รักและเอื้ออาทรคนอื่นได้
3. สิ่งแวดล้อมพอเพียง การอนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อม ทำให้ยังชีพและทำมาหากินได้ เช่น การทำเกษตรผสมผสาน ซึ่งได้ทั้งอาหาร ได้ทั้งสิ่งแวดล้อม และได้ทั้งเงิน
4. ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง การรวมตัวกันเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง จะทำให้สามารถแก้ปัญหาต่างได้ เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาความยากจน หรือปัญหาสิ่งแวดล้อม
5. ปัญญาพอเพียง มีการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ และปรับตัวได้อย่างต่อเนื่อง
6. อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง วัฒนธรรม หมายถึง วิถีชีวิตของกลุ่มคนที่สัมพันธ์อยู่กับสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย ดังนั้น เศรษฐกิจจึงควรสัมพันธ์และเติบโตขึ้นจากฐานทางวัฒนธรรมจึงจะมั่นคง
7. มีความมั่นคงพอเพียง ไม่ใช่ชู้วาบวาบ เดี่ยวจน เดี่ยวรวยแบบกะทันหัน เดี่ยวตกงานไม่มีกิน ไม่มีใช้ ถ้าเป็นแบบนั้นประชาชนทุกข์คงทนไม่ไหวต่อความผันผวนที่เร็วเกินไป จึงสุขภาพจิตเสีย เครียด เพี้ยนรุนแรง ซ้ำตัวตาย ติดยา เศรษฐกิจพอเพียงที่มั่นคง จึงทำให้สุขภาพจิตดี

จากนิยามข้างต้นพอสรุปได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง เศรษฐกิจที่มีลักษณะมุ่งเน้นความพอมี พอกิน พอเพียง บนพื้นฐานของความรู้ สามารถพึ่งพาตนเองได้ เป็นเศรษฐกิจที่มีความเติบโตแบบค่อยเป็นค่อยไป มั่นคง ไม่ผันผวน ทั้งยังมีความเชื่อมโยงกันระหว่างปัจจัยภายในของบุคคล อันได้แก่ จิตใจ สติปัญญา และปัจจัยภายนอกอันได้แก่ ชุมชน วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดความสมดุลในการดำรงชีวิต

2. คำนิยามเศรษฐกิจพอเพียง “3 ห่วง 2 เงื่อนไข”

คำนิยามเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วย 3 คุณลักษณะที่เป็นห่วงสอดร้อยประสานกันเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ได้แก่ (รงค์ ประพันธ์พงศ์, 2550)

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดี ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ
2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การกำหนดเงื่อนไขไว้ 2 ประการเพื่อการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน นั่นคือเงื่อนไขต่อไปนี

1. เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

2. เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

นอกจากคำนิยามเศรษฐกิจพอเพียง 3 ท่วง 2 เงื่อนไขแล้วเศรษฐกิจพอเพียงมีองค์ประกอบสำคัญ 7 ประการคือ (รงค์ ประพันธ์พงศ์, 2550: 36)

1. พึ่งพาตนเอง
2. พอประมาณ
3. เดินสายกลาง
4. มีภูมิคุ้มกัน
5. มีเหตุผล
6. เป็นคนดี
7. รู้จักสามัคคี

ดังนั้นเศรษฐกิจพอเพียง จึงมีความหมายครอบคลุมถึงการดำเนินเศรษฐกิจด้วยความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอต่อผลกระทบใดๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ซึ่งจะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน เดินสายกลาง มีความเพียร มีสติปัญญา รู้จักสามัคคี และรู้จักการแบ่งปัน เพื่อให้เกิดความสมดุล มีความก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืน

ทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค

1. ความหมายของพฤติกรรมผู้บริโภค

พฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer Behavior) หมายถึง การแสดงออกของแต่ละบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการใช้สินค้าและบริการทางเศรษฐกิจ รวมทั้งกระบวนการในการตัดสินใจที่มีผลต่อการแสดงออกดังกล่าว (การจัดการความรู้ สำนักบรรณสารและสารสนเทศ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล, 2556)

พฤติกรรมผู้บริโภคนั้นอาจให้คำจำกัดความได้เป็น “กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลกระทำเพื่อได้บริโภคสินค้าหรือบริการรวมถึงจัดสินค้าหรือบริการหลังการบริโภคด้วย” กล่าวโดยง่ายก็คือเป็นการที่

เข้าใจกันว่าพฤติกรรมผู้บริโภคเป็นเรื่องเกี่ยวกับ “ทำไมคนจึงทำการซื้อ” (อดุลย์ จาตุรงค์กุล และดลยา จาตุรงค์กุล, 2546)

คำจำกัดความนี้รวมถึงกิจกรรม ต่างๆ ดังนี้

การได้รับมา (Obtaining) หมายถึง กิจกรรมที่นำไปสู่และรวมถึงการซื้อหรือการรับผลิตภัณฑ์ไว้ การเสาะแสวงหาข่าวสารเกี่ยวกับลักษณะของผลิตภัณฑ์ การพิจารณาเลือกซื้อ การประเมินผลิตภัณฑ์หรือตราหือและการซื้อ

การบริโภค (Consuming) ในที่นี้หมายถึง วิธีใด ที่ไหน เมื่อใด และภายใต้สถานการณ์ใดที่ผู้บริโภคทำการบริโภคผลิตภัณฑ์

การขจัดสินค้าทิ้งไป (Disposing) หมายถึงวิธีการที่ผู้บริโภคจัดการกับผลิตภัณฑ์และหีบห่อเมื่อเลิกใช้ ผู้บริโภคอาจเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำไปแปรรูปกลับมาใช้ใหม่ได้ (Recycle) หรือนำกลับมาใช้อีกครั้ง

2. กระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภค

กระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภค สามารถแบ่งได้เป็นลำดับขั้นต่างๆ เพื่อที่จะทำความเข้าใจซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (อดุลย์ จาตุรงค์กุล และดลยา จาตุรงค์กุล, 2546)

ขั้นตอนที่ 1 การเล็งเห็นปัญหาหรือตระหนักถึงความต้องการ (Need Recognition)

การเล็งเห็นปัญหาและตระหนักถึงความต้องการนั้น เป็นขั้นตอนเริ่มต้นของกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งเกิดจากการที่บุคคลรู้สึกถึงความแตกต่างของสิ่งที่ปรารถนาจะมี หรือเป็น กับสภาพที่ตนมีอยู่หรือเป็นอยู่แล้ว ณ เวลานั้น และมีความเห็นว่าความแตกต่างดังกล่าวมีความสำคัญมากซึ่งตนต้องการจะแก้ไข

ความต้องการที่เกิดมาจากภาพพจน์ของตัวเอง (Self-image) ก็มีแนวโน้มที่จะทำให้ผู้บริโภคเกิดความต้องการที่จะบรรลุหรือไปสู่สิ่งที่มุ่งหวัง

ขั้นตอนที่ 2 การเสาะแสวงหาข่าวสาร

เป็นขั้นตอนเกี่ยวกับการแสวงหาข่าวสารของผู้บริโภค ซึ่งจะทำได้โดยหาข่าวสารจากแหล่งภายในก่อน โดยที่ผู้บริโภคจะพิจารณาว่าตนมีความรู้หรือความทรงจำเกี่ยวกับทางเลือกต่างๆ เกี่ยวกับสินค้ามากพอหรือไม่ที่จะทำการซื้อสินค้า ถ้าข่าวสารในความทรงจำไม่พอก็จะทำการเสาะแสวงหาจากแหล่งภายนอกต่อไป ซึ่งในการแสวงหาข่าวสารจากแหล่งภายนอกยังได้รับอิทธิพลจากปัจจัยอื่น ๆ อีกมากมาย เช่น ความแตกต่างระหว่างบุคคล อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม อิทธิพลของครอบครัว เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินค่าทางเลือกก่อนซื้อ

การประเมินทางเลือกเพื่อตัดสินใจ ผู้บริโภคอาจจะต้องพิจารณาเปรียบเทียบกับคุณลักษณะเฉพาะต่างๆ เช่น ลักษณะความหลากหลายของสินค้า ค่าใช้จ่าย สถานที่ตั้ง ความสะดวกในการไปใช้บริการ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 4 การซื้อ

การซื้อมักจะเกิดในร้านค้าปลีก หรือช่องทางการจำหน่ายอื่นๆ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ สำหรับผลิตภัณฑ์บางประเภท การจำหน่ายต้องอาศัยพนักงานขายที่มีความรู้ความชำนาญสูง

ขั้นตอนที่ 5 และ 6 การอุปโภคและประเมินทางเลือกหลังซื้อ

ความพอใจในการบริโภคสินค้า และการประเมินผลการใช้สินค้า เป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด ถ้าการบริโภคสินค้าให้ผลตามที่ผู้ซื้อคาดหวัง ผู้ซื้อจะมีความพอใจในการซื้อสินค้าและบริการนั้นๆ แต่ถ้ามีความไม่พอใจเกิดขึ้น หรือพิจารณาเห็นว่ารายี่ห้ออื่นสามารถให้ความพอใจได้ดีกว่า การซื้อซ้ำก็ไม้อาจเกิดขึ้นได้

จากทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภคจะเห็นได้ว่าการที่จะเกิดการบริโภคได้นั้นจะต้องผ่านกระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภค ซึ่งจะทำให้ผู้บริโภคแสดงพฤติกรรม ทั้งกิจกรรมการได้รับมาซึ่งสินค้าและบริการ กิจกรรมการบริโภค กิจกรรมการจัดสินค้าทิ้งไป รวมถึงกิจกรรมการซื้อซ้ำ ดังนั้นการบริโภคตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงเป็นการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในทุกกิจกรรมนี้ โดยผ่านกระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภค ซึ่งมีทั้งสิ้น 6 ขั้นตอน โดยในขั้นตอนการตระหนักถึงความต้องการ การซื้อ และการบริโภค ทั้งสามขั้นตอนนี้สามารถนำหลักสามห่วงของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และความมีภูมิคุ้มกันที่ดี นำมาประยุกต์ใช้ได้และสามารถนำส่วนของเงื่อนไขหลักสองประการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม มาประยุกต์ใช้ในขั้นตอนการเสาะแสวงหาข่าวสาร การประเมินค่าทางเลือกก่อนซื้อ และการประเมินทางเลือกหลังซื้อ เพื่อที่จะทำให้เกิดการบริโภคที่สามารถตอบสนองความต้องการได้อย่างเพียงพอ บนพื้นฐานของความสมดุลและไม่ก่อให้เกิดผลกระทบตามมา เช่น การเกิดปัญหาหนี้สิน การบริโภคเกินความจำเป็น การทำลายสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

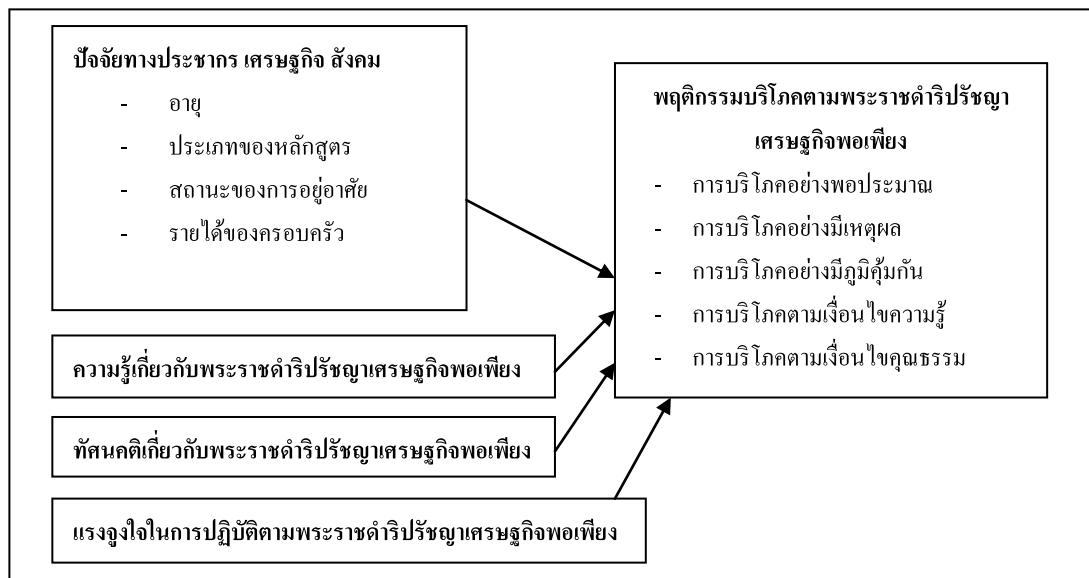
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางที่มีประโยชน์สามารถนำมาใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิต และการตัดสินใจบริโภคของประชาชน จากงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของประชาชน พบว่ามีการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในระดับสูง เนื่องจากเห็นถึงคุณประโยชน์ของเศรษฐกิจพอเพียงที่ทำให้ชีวิตมีความมั่นคงมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านความเพียงพอในการดำรงชีพ (นันท์นภัส บุญแย้ม, 2551; จิรายุ พ่วงศรี 2550; สุทธาทิพย์ พิศฉลาด, 2551; ทศมนพร พุทธจันทร์, 2547; ศीलวัต ศรีสวัสดิ์, 2552; ศศิพรรณ บัวทรัพย์, 2547; ปวัน มีนรัชเรื่องเดช, 2549)

การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้นั้นส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจและสังคม จากการศึกษาของ นันท์นภัส บุญแย้ม (2551) พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติในการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงประยุกต์ไปในชีวิตประจำวันของประชาชนในตำบลคลองประเวศ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้แก่ อายุ และอาชีพ ตรงข้ามกับการศึกษาของ จิรายุ พ่วงศรี (2550) ซึ่งพบว่าอายุไม่มีผลต่อการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ แต่ปัจจัยที่ส่งผลแตกต่างคือรายได้ นอกจากนี้ภระห์สินที่แตกต่างกันมีผลต่อการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้แตกต่างกันในด้านเพื่อให้พ้นจากความยากจน และเพื่อให้อยู่ดีทางสายกลาง สอดคล้องกับการศึกษาของสายน้ำผึ้ง รัตนงาม (2547) ที่พบว่าปัจจัยที่มีผลกับความคิดเห็นของสมาชิกเสถียรธรรมสถานในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงคือ รายได้ ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลกับความคิดเห็นของสมาชิกเสถียรธรรมสถานในการดำเนินชีวิตตามแนวคิด

เศรษฐกิจพอเพียง คือ เพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ และการได้รับข้อมูล คล้ายคลึงกับการศึกษาของศีลวัต ศรีสวัสดิ์ (2552) ซึ่งได้ทำการศึกษา เรื่อง ความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้ที่มีภูมิลำเนาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ระดับ 0.05 ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส ลักษณะครอบครัว สถานะของการอยู่อาศัย ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในกรุงเทพมหานคร ระดับการศึกษา พื้นฐานการศึกษา อาชีพ ประสบการณ์ทำงาน

ในด้านการรับรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพบว่า ประชาชนติดตามข่าวสารและรับข่าวสารเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงผ่านสื่อโทรทัศน์เป็นประจำทุกวัน เคยรับรู้และได้รับความเข้าใจเรื่องแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงจากสื่อโทรทัศน์อยู่ในระดับมาก และมีทัศนคติต่อการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงประยุกต์ในชีวิตประจำวันอยู่ในระดับดีมาก (นันทน์ภัส บุญแย้ม, 2551; จิรายุ พ่วงศรี 2550; สุทธาทิพย์ พิศฉลาด, 2551; ทศมนพร พุทธจันทรา, 2547; ศีลวัต ศรีสวัสดิ์, 2552; ศศิพรรณ บัวทรัพย์, 2547; ปวัน มีนรัชช์เรื่องเดช, 2549) แต่ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง (นันทน์ภัส บุญแย้ม, 2551; ปวัน มีนรัชช์เรื่องเดช, 2549)

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับ พระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค ตลอดจนปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมดังกล่าว พบว่าพฤติกรรมกรรมการบริโภคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะมีคุณลักษณะสำคัญประกอบด้วย การบริโภคอย่างพอประมาณ การบริโภคอย่างมีเหตุผล การบริโภคอย่างมีภูมิคุ้มกัน การบริโภคตามเงื่อนไขความรู้ และการบริโภคตามเงื่อนไขคุณธรรม โดยมีปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรม หรือปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจและสังคม ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทัศนคติเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และแรงจูงใจในการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับการศึกษานี้ซึ่งเป็นการศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริโภคตามพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์นนทบุรี นอกจากปัจจัยดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบริบทของการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ประเภทของหลักสูตร โดยสามารถจำแนกนักศึกษาในหลักสูตรต่าง ๆ ตามวิชาเรียนทางด้านสังคมศาสตร์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้สองประเภท ได้แก่ นักศึกษาในหลักสูตรที่พระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นจุดเน้นในวิชาเรียนทางด้านสังคมศาสตร์ และนักศึกษาในหลักสูตรที่พระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเนื้อหาบางส่วนในวิชาเรียนทางด้านสังคมศาสตร์ ซึ่งอาจจะส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภคตามพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่แตกต่างกัน โดยสามารถเขียนในรูปกรอบแนวคิดได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

สมมติฐานการวิจัย

- สมมติฐานที่ 1** อายุ มีผลทางบวกต่อพฤติกรรมกรรมการบริโศคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา
- สมมติฐานที่ 2** นักศึกษาในหลักสูตรที่พระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นจุดเน้นในวิชาเรียนทางด้านสังคมศาสตร์ จะมีพฤติกรรมกรรมการบริโศคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่านักศึกษาในหลักสูตรที่พระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเนื้อหา บางส่วนในวิชาเรียนทางด้านสังคมศาสตร์
- สมมติฐานที่ 3** นักศึกษาที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาหรือญาติ จะมีพฤติกรรมกรรมการบริโศคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่านักศึกษาที่มีสถานะการอยู่อาศัยประเภทอื่น
- สมมติฐานที่ 4** นักศึกษาที่อาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีรายได้ไม่เกิน 30,000 บาท จะมีพฤติกรรมกรรมการบริโศคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่านักศึกษาที่อาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีรายได้มากกว่า 30,000 บาท ขึ้นไป
- สมมติฐานที่ 5** ความรู้เกี่ยวกับพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีผลทางบวกต่อพฤติกรรมกรรมการบริโศคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา
- สมมติฐานที่ 6** ทัศนคติเกี่ยวกับพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีผลทางบวกต่อพฤติกรรมกรรมการบริโศคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา
- สมมติฐานที่ 7** แรงจูงใจในการปฏิบัติตามพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีผลทางบวกต่อพฤติกรรมกรรมการบริโศคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา

นิยามศัพท์

1. พฤติกรรมการบริโภคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การกระทำใด ๆ ของบุคคล รวมถึงกระบวนการตัดสินใจ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดหาให้ได้มาและการใช้ซึ่งสินค้าและบริการ ตามหลักพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อันประกอบด้วย 3 คุณลักษณะที่เป็นห่วงสอดร้อยประสานกันเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ และเงื่อนไขสองประการ เพื่อการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียง ประกอบด้วย

1.1. คุณลักษณะการบริโภคตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

1.1.1 การบริโภคอย่างพอประมาณ หมายถึง การบริโภคด้วยความพอดี ไม่น้อยเกินไปและมากเกินไป

1.1.2 การบริโภคอย่างมีเหตุผล หมายถึง การบริโภคนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

1.1.3 การบริโภคอย่างมีภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบจากสิ่งภายนอก และการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น

1.2. เงื่อนไข 2 ประการ

1.2.1 เงื่อนไขของความรู้ หมายถึง ความรอบรู้เกี่ยวกับข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณา เพื่อประกอบการวางแผนและการปฏิบัติ

1.2.2 เงื่อนไขคุณธรรม หมายถึง มีความตระหนักในหลักคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการบริโภค

2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ข้อมูลเกี่ยวกับพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพอเพียง อันประกอบด้วย คุณลักษณะ 3 ห่วง และเงื่อนไข 2 ประการ ที่มีอยู่ในตัวของบุคคล ซึ่งเกิดจากการศึกษา ฝึกฝน อบรม ประกอบด้วย 2 ลักษณะ คือ

2.1 การจำ (Remembering) คือ ความสามารถในการจดจำได้ว่า สิ่งนั้นมีลักษณะและมีรายละเอียดอย่างไรเป็นต้น

2.2 ความเข้าใจ (Understanding) คือ ความสามารถในการอธิบาย เชื่อมโยงและประยุกต์ใช้ข้อมูลต่างๆ ที่รับรู้ได้

3. ทศนคติเกี่ยวกับพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ลักษณะของแนวโน้มของบุคคลในการที่จะชอบหรือไม่ชอบพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4. แรงจูงใจในการปฏิบัติตามพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง สภาวะหรือแรงกระตุ้นที่มีผลทำให้บุคคลต้องนำพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ

วิธีการศึกษา

ประชากร

นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์นนทบุรี ปีการศึกษา 2555 จำนวน 2,685 คน

การเลือกตัวอย่าง

การวิจัยในครั้งนี้ทำการศึกษาโดยสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมด้วยสูตรการคำนวณของ Yamane (Yamane, 1973) โดยให้มีค่าความคลาดเคลื่อนได้ร้อยละ 5 หรือ 0.05 ได้จำนวนตัวอย่าง = 349 คน

ขั้นที่ 2 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) (ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง, 2555)

จำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่มชั้น =
$$\frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่มชั้น}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

ตารางที่ 1 จำนวนตัวอย่าง

คณะ	จำนวนทั้งหมด	จำนวนตัวอย่าง (จากการคำนวณ)	จำนวนตัวอย่าง (จากการเก็บข้อมูล)
(1) ครุศาสตร์อุตสาหกรรม	671	88	88
(2) บริหารธุรกิจ	541	71	107
(3) วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	290	38	38
(4) วิศวกรรมศาสตร์และสถาปัตยกรรมศาสตร์	1,063	139	140
(5) ศิลปศาสตร์	120	16	17
รวม	2,685	352	390

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของตัวอย่าง แบบวัดความรู้เกี่ยวกับพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แบบสอบถามแรงจูงใจในการปฏิบัติตามพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และแบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการบริโภคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การแปลผลคะแนนของแบบวัดและแบบสอบถาม ได้จำแนกจำนวนชั้นออกเป็น 5 ชั้น ตามการแปลผลระดับคะแนนของ Best (1981) ประกอบด้วย ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การคำนวณความกว้างของชั้น (Class interval) โดยใช้สูตรดังนี้ (สถิติบรรยาย, 2555)

$$I = \text{ความกว้างของชั้น} = \frac{\text{พิสัย}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

โดยมีรายละเอียดในการวัดดังต่อไปนี้

1. แบบวัดความรู้เกี่ยวกับพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นลักษณะข้อคำถามถูก-ผิด มีจำนวนข้อคำถามทั้งสิ้น 9 ข้อ ระดับคะแนนอยู่ระหว่าง 0-9 คะแนน ประกอบด้วยข้อคำถาม ดังต่อไปนี้
 - เศรษฐกิจพอเพียง คือ การกินดีอยู่ดี มีรายได้สมดุลกับรายจ่าย
 - เศรษฐกิจพอเพียง คือ การพึ่งตนเอง คือการไม่พึ่งพาผู้อื่น รวมทั้งไม่พึ่งพาต่างประเทศ
 - เศรษฐกิจพอเพียง คือ การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าเพียงพอ
 - ความพอประมาณ มุ่งให้คนไม่ต้องมีการแข่งขันกัน
 - เศรษฐกิจพอเพียง คือ ความมีเหตุผล การใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล
 - เศรษฐกิจพอเพียงไม่ควรต้องพึ่งพาตลาด
 - เศรษฐกิจพอเพียง คือ การดำรงชีวิตที่สามารถพึ่งพาตนเองได้
 - การประกอบธุรกิจและการแสวงหากำไรเป็นสิ่งที่ตรงข้ามกับเศรษฐกิจพอเพียง
 - การกู้ยืมเงินเพื่อการลงทุนในทางธุรกิจ ขัดแย้งกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง
2. แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง เป็นลักษณะแบบสอบถามประเมินค่า 7 ระดับ (ไม่เห็นด้วย – เห็นด้วยมากที่สุด) มีจำนวนข้อคำถาม 5 ข้อ ระดับคะแนนอยู่ระหว่าง 5-35 คะแนน ประกอบด้วยข้อคำถาม ดังต่อไปนี้
 - ผู้ที่ปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง คือ ผู้ที่สามารถพึ่งพาตนเองได้
 - เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาใช้เพื่อพัฒนาตนเองได้
 - เศรษฐกิจพอเพียงจะช่วยให้บุคคลมีการดำเนินชีวิตที่ดี
 - เศรษฐกิจพอเพียงจะสามารถทำให้ชุมชนเข้มแข็งได้
 - ควรนำเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศในปัจจุบัน
3. แบบสอบถามแรงจูงใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง เป็นลักษณะแบบสอบถามประเมินค่า 7 ระดับ (ไม่เห็นด้วย – เห็นด้วยมากที่สุด) มีจำนวนข้อคำถาม 5 ข้อ ระดับคะแนนอยู่ระหว่าง 5-35 คะแนน ประกอบด้วยข้อคำถาม ดังต่อไปนี้
 - การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ จะช่วยให้รายจ่ายของฉันสมดุลกับรายได้
 - การปฏิบัติตามแนวหลักเศรษฐกิจพอเพียงจะทำให้ชีวิตของฉันมีความมั่นคง
 - เมื่อนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ ครอบครัวจะมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
 - การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ สะท้อนถึงการมีจิตสำนึกที่ต่อสังคม
 - การมีเหตุผลและมีภูมิคุ้มกันในการใช้จ่าย จะทำให้ได้รับความไว้วางใจจากครอบครัวมากยิ่งขึ้น
4. แบบสอบถามพฤติกรรมการบริโภคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพอเพียง เป็นลักษณะแบบสอบถามประเมินค่า 7 ระดับ (ไม่เคยปฏิบัติเลย – ปฏิบัติบ่อยที่สุด) มีจำนวนข้อคำถามทั้งสิ้น 25 ข้อ ประกอบด้วยคำถาม ดังต่อไปนี้
 - 4.1. การบริโภคอย่างพอประมาณ มีจำนวนข้อคำถาม 5 ข้อ ระดับคะแนนอยู่ระหว่าง

5-35 คะแนน ประกอบด้วย

- มีความเป็นอยู่เหมาะสมกับฐานะ
- มีเงินออมเหลือเก็บทุกเดือน
- ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและประหยัด
- ซื้อสินค้าในปริมาณเท่าที่จำเป็น
- ซื้อสินค้าที่มีคุณสมบัติเกินกว่าที่ต้องการใช้งาน

4.2. การบริโภคอย่างมีเหตุผล มีจำนวนข้อคำถาม 5 ข้อ ระดับคะแนนอยู่ระหว่าง 5-35 คะแนน ประกอบด้วย

- ซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยตามสมัยนิยม
- ซื้อสินค้าโดยพิจารณาจากประโยชน์หลักของสินค้านั้นมากกว่ารูปลักษณ์
- ตัดสินใจซื้อสินค้าเพราะต้องการของแถม ทั้ง ๆ ที่ขณะนั้นยังไม่มีมีความจำเป็นต้องใช้
- เปลี่ยนอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น โทรศัพท์ มือถือ ทุกครั้งเมื่อมีการผลิตรุ่นใหม่
- ตัดสินใจซื้อสินค้าด้วยเหตุผลว่าสินค้าซื้อดั่งมีคุณภาพมากกว่าสินค้าทั่วไปเสมอ

4.3. การบริโภคอย่างมีภูมิคุ้มกัน มีจำนวนข้อคำถาม 5 ข้อ ระดับคะแนนอยู่ระหว่าง 5-35 คะแนน ประกอบด้วย

- ซื้อสินค้าตามคำแนะนำทางสื่อมวลชน
- รู้ลักษณะความมั่นใจถ้าไม่ใช้สินค้าตามสมัยนิยม
- ดูแลสุขภาพด้วยการรับประทานอาหารเสริมหรือวิตามิน แทนการออกกำลังกาย และรับประทานอาหารที่มีประโยชน์
- ดื่มน้ำสุรา สูบหรี่ หรือ ดัดสิ่งเสพติดอื่นๆ
- ไม่เล่นการพนัน หรือ อบายมุขอื่นๆ

4.4 การบริโภคตามหลักเงื่อนไขของความรู้ มีจำนวนข้อคำถาม 5 ข้อ ระดับคะแนนอยู่ระหว่าง 5-35 คะแนน ประกอบด้วย

- ศึกษารายละเอียดของสินค้าทุกครั้งก่อนซื้อ
- เปรียบเทียบราคาและความคุ้มค่าของสินค้าก่อนตัดสินใจซื้อ
- ศึกษาเส้นทางและวางแผนการเดินทางทุกครั้งก่อนการเดินทาง
- ศึกษาวิธีการใช้และการเก็บรักษาสินค้า และปฏิบัติตามวิธีการดังกล่าว
- ศึกษาวิธีการทิ้งหรือกำจัดสิ่งของและวัสดุต่าง ๆ ที่อาจก่อให้เกิดอันตราย เช่น แบตเตอรี่ สารเคมี ฯ และปฏิบัติตามเคร่งครัด

4.5. การบริโภครวมหลักเงื่อนไขคุณธรรม มีจำนวนข้อคำถาม 5 ข้อ ระดับคะแนน อยู่ระหว่าง 5-35 คะแนน ประกอบด้วย

- ไม่ซื้อสินค้าที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น โฟม สเปรย์ หรือสารเคมีต่างๆ
- ปิดไฟและปิดเครื่องใช้ไฟฟ้าทุกครั้งหลังการใช้งาน เพื่อช่วยประหยัดทรัพยากร
- ใช้น้ำอย่างประหยัด และคุ้มค่า เพื่อช่วยลดปัญหาน้ำเสีย
- แยกประเภทของขยะทุกครั้งก่อนทิ้ง
- นำวัสดุสิ่งของที่สามารถใช้ประโยชน์ได้กลับมาใช้ใหม่

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือประกอบด้วย

1. การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามและแบบทดสอบว่าสามารถวัดสิ่งที่ต้องการศึกษาได้จริง ด้วยการให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ทำการประเมินเนื้อหาโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัด (IOC: Index of Item-Objective Congruence) (วาโร เพ็งสวัสดิ์, 2551)

จากการประเมินได้ตัดข้อคำถามที่มีค่า IOC น้อยกว่า 0.5 ออก ซึ่งทำให้ข้อคำถามที่ใช้ในการศึกษาทุกข้อมีค่า IOC อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานระหว่าง 0.5 – 1

2. การตรวจสอบความยากง่าย อำนาจจำแนกและความเชื่อมั่นของแบบวัดความรู้เกี่ยวกับพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นแบบวัดที่มีการตอบคำถามแบบถูก-ผิด (มณฑชัย เทียนทอง, 2545)

การหาคุณภาพของแบบวัดความรู้เกี่ยวกับพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผลจากการวิเคราะห์หาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบวัด พบว่าแบบวัดรวม 10 ข้อ มีข้อคำถามที่มีค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกที่เหมาะสม 9 ข้อ คือมีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.27 ถึง 0.77 เฉลี่ยเท่ากับ 0.61 แสดงว่าเป็นข้อสอบที่ยากง่ายพอเหมาะ (ดี) ไม่ยากหรือง่ายจนเกินไป ส่วนค่าอำนาจจำแนกมีค่าอยู่ระหว่าง 0.46 ถึง 1 โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 0.59 จัดว่าข้อคำถามมีค่าอำนาจจำแนกในระดับดีมาก แต่มีอยู่หนึ่งข้อคำถามที่มีค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน คือ ข้อคำถามข้อ 1 เศรษฐกิจพอเพียง คือ การรู้จักความพอดี พอประมาณ ไม่โลภ มีค่าความยากง่าย = 0.96 ค่าอำนาจจำแนก = 0.08 ซึ่งเป็นข้อคำถามที่ง่ายเกินไปจึงตัดคำถามข้อนี้ออก จากนั้นนำข้อคำถามที่ผ่านการหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกไปหาค่าความเชื่อมั่น ผลจากการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับ ด้วยสูตร 20 ของคูเดอริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) (มณฑชัย เทียนทอง, 2545) พบว่าค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.75 แสดงว่าแบบวัดทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสมเชื่อถือได้ สามารถนำไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้

3. การวิเคราะห์ความเชื่อมั่น และการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม ทศนะคติเกี่ยวกับพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แรงงูใจในการปฏิบัติตามพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และพฤติกรรมการบริโภคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3.1. การวิเคราะห์ความเชื่อมั่น ด้วยการทำ pre-test กับตัวอย่างที่ใกล้เคียงกับตัวอย่างจริงจำนวน 40 คน และประมาณค่าความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Cronbach's Alpha) ค่าความเชื่อมั่นที่ใช้ได้ควรมีค่าตั้งแต่ 0.6 -1.0 (Cronbach, 1951 cited in Aiken, 2003)

ผลวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ค่าความเชื่อมั่นที่คำนวณได้ = 0.9091 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นสูง สามารถนำมาใช้ในการศึกษาได้

3.2. การวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกโดยวิธีการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total correlation) (วาโร เเพ็งสวัสดิ์, 2551) ผลการวิเคราะห์ที่คำนวณได้แสดงว่าแบบสอบถามมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.687 – 0.894 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด สามารถนำมาใช้ในการศึกษาได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพรรณนา เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูล
2. สถิติอนุมานเพื่ออธิบายความสัมพันธ์ทั้งความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทั้งหมดกับตัวแปรตามโดยใช้สถิติวิเคราะห์ถดถอยหลายขั้นตอน (Hierarchical Regression Analysis) เพื่อศึกษาว่าโมเดลสมการถดถอยสมการใดที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมกรรมการบริโภคตามพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ดีที่สุด

การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นในการวิเคราะห์ถดถอย

การวิเคราะห์ถดถอยมีข้อตกลงเบื้องต้น ในการวิเคราะห์ถดถอยประกอบด้วย

1. การกระจายของข้อมูลเป็นแบบปกติ โดยลักษณะการแจกแจงของตัวแปร และความคลาดเคลื่อน ต้องเป็นการแจกแจงแบบปกติ (normal distribution)

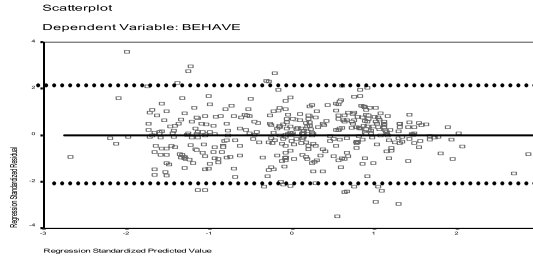
การตรวจสอบการแจกแจงแบบปกติของตัวแปร สามารถตรวจสอบโดยพิจารณาค่าความโด่ง (kurtosis) และค่าความเบ้ (skewness) โดยค่าความโด่งไม่ควรเกิน 10 และค่าความเบ้ไม่ควรเกิน 3 (Kline, 2005, p. 50) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าค่าความโด่ง (kurtosis) ของตัวแปร อยู่ระหว่าง 0.025 ถึง 1.784 ค่าความเบ้ (skewness) ของตัวแปร อยู่ระหว่าง -0.042 ถึง 5.920 สรุปได้ว่าตัวแปรมีการแจกแจงแบบปกติ

2. ตัวแปรอิสระทุกตัวจะต้องไม่มีความสัมพันธ์กัน ตรวจสอบโดยใช้ค่าสถิติ Tolerance และ VIF (Variance Inflation Factor) โดยค่า VIF ที่เหมาะสมไม่ควรเกิน 10 และค่า Tolerance ไม่ควรต่ำกว่า 0.2 (O' Brien, 2007) ผลการวิเคราะห์พบว่าค่า Tolerance อยู่ระหว่าง 0.375 ถึง 0.952 และค่า VIF อยู่ระหว่าง 1.083 -2.669 แสดงว่าตัวแปรอิสระทุกตัวจะไม่มีความสัมพันธ์กัน

3. ค่าความคลาดเคลื่อนต้องเป็นอิสระต่อกัน ตรวจสอบโดยใช้ค่าสถิติ Durbin Watson ควรมีค่าอยู่ระหว่าง 1.5 – 2.5 (เข้าใกล้ 2) (เพ็ญแข แสงแก้ว, 2544) ผลการวิเคราะห์พบว่าค่าสถิติ Durbin Watson เท่ากับ 1.704 แสดงว่าค่าความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน

4. ความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนคงที่ทุกค่าของ X ตรวจสอบด้วยการ plot กราฟระหว่างค่า Regression Standardized และค่า residual Regression Standardized Predicted Value เพื่อดูการกระจายของความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อน ถ้าการกระจายคงที่ไปตามแนวเส้น

ระนาบแสดงถึงความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนคงที่ทุกค่าของ X (เพ็ญแข แสงแก้ว, 2544) ผลการวิเคราะห์พบว่า การกระจายของความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนคงที่ไปตามแนวเส้นระนาบ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 การกระจายของความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อน

ผลการศึกษา

คุณลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจสังคมของตัวอย่าง

คุณลักษณะที่สำคัญทางประชากร เศรษฐกิจสังคมของตัวอย่างในการศึกษา พบว่านักศึกษามีอายุเฉลี่ย 21.36 ปี เป็นนักศึกษาเพศชายร้อยละ 67.70 เพศหญิงร้อยละ 32.30 นักศึกษามากกว่าครึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีหลักสูตรปกติ 4 ปี และหลักสูตรปกติ 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 68.70 และกำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีต่อเนื่องคิดเป็นร้อยละ 31.30 ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาในหลักสูตรที่พระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นจุดเน้นในวิชาเรียนทางด้านสังคมศาสตร์ (ร้อยละ 68.20) นักศึกษาร้อยละ 69.90 มีเกรดเฉลี่ยสะสมไม่เกิน 2.50 ในขณะที่ร้อยละ 30.4 มีเกรดเฉลี่ยสะสมมากกว่า 2.50 นักศึกษาส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดามารดาหรือญาติ (ร้อยละ 60.30) ตามด้วยอาศัยอยู่หอพักกับเพื่อน (ร้อยละ 22.30) และอาศัยอยู่หอพักตามลำพัง (ร้อยละ 17.40) รายได้ของครอบครัวร้อยละ 65.40 มีรายได้ไม่เกิน 30,000 บาทต่อเดือน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ร้อยละของคุณลักษณะสำคัญทางประชากรเศรษฐกิจและสังคม

เพศและกลุ่มอายุ	ร้อยละ (n=390)
เพศ	
-ชาย	67.70
-หญิง	32.30
อายุ (เฉลี่ย: ปี)	
ระดับการศึกษา	21.36
-ปริญญาตรีหลักสูตรต่อเนื่อง	31.30
-ปริญญาตรีหลักสูตรปกติ 4 ปี และ หลักสูตรปกติ 5 ปี	68.70
ประเภทหลักสูตร	
-หลักสูตรที่พระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นจุดเน้นในวิชาเรียนทางด้านสังคมศาสตร์	68.20
-หลักสูตรที่พระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเนื้อหาบางส่วนในวิชาเรียนทางด้านสังคมศาสตร์	31.80
ผลการศึกษา	
-เกรดเฉลี่ยไม่เกิน 2.50	69.60
-เกรดเฉลี่ย 2.51 ขึ้นไป	30.40
สถานการณ์อยู่อาศัย	
-อาศัยอยู่กับบิดามารดา หรือ ญาติ	60.30
-อาศัยอยู่หอพักกับเพื่อน	22.30
-อาศัยอยู่หอพักลำพัง	17.40
รายได้ของครอบครัว (บาท/เดือน)	
-ไม่เกิน 30,000 บาท	65.40
-30,001 บาทขึ้นไป	34.60

ความรู้เกี่ยวกับพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

คะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาเท่ากับ 4.96 คะแนน จัดอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาข้อคำถามความรู้เกี่ยวกับพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพบว่า ข้อคำถามที่นักศึกษาส่วนใหญ่ตอบได้ถูกต้อง มากกว่าร้อยละ 90 คือ คำถามเกี่ยวกับนิยามหรือ ความหมายหลัก ๆ ของพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ คำถามข้อ 5 เศรษฐกิจพอเพียง คือ ความมีเหตุผล การใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล (จำนวนผู้ตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 97.2) คำถามข้อ 3 การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าเพียงพอ (จำนวนผู้ตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 94.9) และคำถามข้อ 7 เศรษฐกิจพอเพียง คือ การดำรงชีวิตที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ (จำนวนผู้ตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 90.5)

ในขณะที่ข้อคำถามที่เกี่ยวกับการนำพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในระบบเศรษฐกิจ กลับมีจำนวนผู้ตอบคำถามถูกต้องน้อยกว่าร้อยละ 50 ได้แก่ คำถามข้อ 8 การประกอบ

ธุรกิจและการแสวงหากำไรเป็นเรื่องที่ตรงข้ามกับเศรษฐกิจพอเพียง (จำนวนผู้ตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 35.4) คำถามข้อ 2 เศรษฐกิจพอเพียง คือ การพึ่งตนเอง คือการไม่พึ่งพาผู้อื่น รวมทั้งไม่พึ่งพาต่างประเทศ (จำนวนผู้ตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 33.3) คำถามข้อ 9 การกั๊ยเงินเพื่อการลงทุนในทางธุรกิจขัดแย้งกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง (จำนวนผู้ตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 21.8) และคำถามข้อ 4 ความพอประมาณ คือ ไม่ต้องมีการแข่งขันกัน (จำนวนผู้ตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 9.2)

ทัศนคติเกี่ยวกับพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

นักศึกษามีทัศนคติเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 25.70 คะแนน เมื่อพิจารณาจำนวนของนักศึกษาในแต่ละกลุ่มพบว่า จำนวนของนักศึกษาที่มีทัศนคติเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับเห็นด้วยมาก มีจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 42.10 ตามด้วยนักศึกษาที่มีทัศนคติเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับเห็นด้วยปานกลางคิดเป็นร้อยละ 29.50 และนักศึกษาที่มีทัศนคติเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับเห็นด้วยมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 23.30 สำหรับนักศึกษาที่มีทัศนคติเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับเห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุดมีจำนวนเพียงเล็กน้อยคิดเป็นร้อยละ 3.80 และ 1.30 ตามลำดับ

แรงจูงใจในการปฏิบัติตามพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

แรงจูงใจในการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษายู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 24.99 คะแนน เมื่อพิจารณาจำนวนของนักศึกษาในแต่ละกลุ่มพบว่าจำนวนของนักศึกษาที่มีแรงจูงใจในการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก มีจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 35.00 ตามด้วยนักศึกษาที่มีแรงจูงใจในการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 30.80 และนักศึกษาที่มีแรงจูงใจในการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 26.20 สำหรับนักศึกษาที่มีแรงจูงใจในการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับน้อย และน้อยที่สุดมีจำนวนเพียงเล็กน้อยคิดเป็นร้อยละ 6.70 และ 1.30 ตามลำดับ

พฤติกรรมบริโภคตามพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พฤติกรรมบริโภคตามพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษายู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 126.74 คะแนน เมื่อพิจารณาจำนวนของนักศึกษาในแต่ละกลุ่มพบว่าจำนวนของนักศึกษาที่มีพฤติกรรมบริโภคตามพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก มีจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 60.00 ตามด้วยนักศึกษาที่มีพฤติกรรมบริโภคตามพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 28.70 และนักศึกษาที่มีพฤติกรรมบริโภคตามพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 9.80 สำหรับนักศึกษาที่มีพฤติกรรมบริโภคตามพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับน้อย มีจำนวนเพียงเล็กน้อยคิดเป็นร้อยละ 1.50 ดังตารางที่ 3

ตาราง 3 ร้อยละและค่าเฉลี่ยพฤติกรรมบริโภคตามพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พฤติกรรมบริโภคตามพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ร้อยละ (n = 390)
- น้อยที่สุด	-
- น้อย	1.50
- ปานกลาง	28.70
- มาก	60.00
- มากที่สุด	9.80
คะแนนเฉลี่ย = 126.74 คะแนน S.D. = 17.94 (ระดับมาก)	

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการบริโภคตามคุณลักษณะ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข พบว่า คะแนนเฉลี่ย พฤติกรรมบริโภคตามพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพอเพียงในคุณลักษณะ 3 ห่วง อยู่ในระดับมากในทุกประเด็น ประกอบด้วย การบริโภคอย่างพอประมาณ คะแนนเฉลี่ย = 23.64 คะแนน การบริโภคอย่างมีเหตุผลคะแนนเฉลี่ย = 25.11 คะแนน การบริโภคอย่างมีภูมิคุ้มกันคะแนนเฉลี่ย = 27.04 คะแนน เมื่อพิจารณาลงไปในรายละเอียดของพฤติกรรมการบริโภคพบว่า ในส่วนของพฤติกรรมการบริโภคอย่างมีเหตุผล นักศึกษามีพฤติกรรมการซื้อสินค้าโดยพิจารณาจากประโยชน์หลักของสินค้ามากกว่ารูปลักษณ์ อยู่ในระดับปานกลาง (3.58 คะแนน)

สำหรับคุณลักษณะ 2 เงื่อนไข ผลการศึกษาพบว่า คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมบริโภคฯ ของนักศึกษา อยู่ในระดับมากเช่นกัน ประกอบด้วย การบริโภคตามเงื่อนไขความรู้ คะแนนเฉลี่ย = 24.95 คะแนน (ระดับมาก) และการบริโภคตามเงื่อนไขคุณธรรม คะแนนเฉลี่ย = 25.99 คะแนน (ระดับมาก) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 คะแนนเฉลี่ยและระดับพฤติกรรมการบริโภคตามพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามคุณลักษณะ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข

พฤติกรรมการบริโภคฯ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
คุณลักษณะ 3 ห่วง			
การบริโภคอย่างพอประมาณ (คะแนนรวม)	23.64	3.98	มาก
- มีความเป็นอยู่เหมาะสมกับฐานะ	5.03	1.50	มาก
- มีเงินออมเหลือเก็บทุกเดือน	5.25	1.24	มาก
- ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและประหยัด	5.24	1.31	มาก
- ซื้อสินค้าในปริมาณเท่าที่จำเป็น	5.33	1.24	มาก
- ไม่ซื้อสินค้าที่มีคุณสมบัติเกินกว่าที่ต้องการใช้งาน	5.20	1.28	มาก

พฤติกรรมกรรมการบริโภคฯ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
การบริโภคอย่างมีเหตุผล (คะแนนรวม)	25.11	5.29	มาก
- ไม่ซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยตามสมัยนิยม	5.63	1.59	มาก
- ซื้อสินค้าโดยพิจารณาจากประโยชน์หลักของสินค้านั้นมากกว่ารูปลักษณ์	3.58	1.75	ปานกลาง
- ไม่ตัดสินใจซื้อสินค้าเพราะต้องการของแถม ทั้ง ๆ ที่ขณะนั้นยังไม่มีความต้องการจำเป็นต้องใช้	5.13	1.64	มาก
- ไม่เปลี่ยนอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น โทรศัพท์ มือถือทุกครั้งเมื่อมีการผลิตรุ่นใหม่	5.62	1.71	มาก
- ไม่ตัดสินใจซื้อสินค้าด้วยเหตุผลว่าสินค้าชื่อดังมีคุณภาพมากกว่าสินค้าทั่วไปเสมอ	5.15	1.93	มาก
การบริโภคอย่างมีภูมิคุ้มกัน	27.04	6.37	มาก
- ไม่ซื้อสินค้าตามคำโฆษณาทางสื่อมวลชน	5.43	1.65	มาก
- ไม่รู้สึกขาดความมั่นใจถ้าไม่ใช้สินค้าตามสมัยนิยม	5.44	1.64	มาก
- ไม่ดูแลสุขภาพด้วยการรับประทานอาหารเสริมหรือวิตามินแทนการออกกำลังกาย และรับประทานอาหารที่มีประโยชน์	5.37	1.79	มาก
- ไม่ดื่มสุรา สูบหรี่ หรือ ดื่มสิ่งเสพติดอื่นๆ	5.99	1.65	มาก
- ไม่เล่นการพนัน หรือ อดบายนุขอื่นๆ	4.80	2.09	มาก
คุณลักษณะ 2 เจื่อนใจ			
การบริโภคตามเจื่อนใจความรู้	24.95	6.14	มาก
- ศึกษารายละเอียดของสินค้าทุกครั้งก่อนซื้อ	4.96	1.41	มาก
- เปรียบเทียบราคาและความคุ้มค่าของสินค้าก่อนซื้อ	4.96	1.34	มาก
การบริโภคตามเจื่อนใจความรู้			
- ศึกษาเส้นทางและวางแผนการเดินทางทุกครั้งก่อนการเดินทาง	5.03	1.29	มาก
- ศึกษาวิธีการใช้และการเก็บรักษาสินค้า และปฏิบัติตามวิธีการดังกล่าว	4.99	1.33	มาก
- ศึกษาวิธีการทิ้งหรือกำจัดสิ่งของและวัสดุต่าง ๆ ที่อาจก่อให้เกิดอันตราย เช่น แบตเตอรี่ สารเคมี และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด	5.01	1.40	มาก
การบริโภคตามเจื่อนใจคุณธรรม	25.99	6.01	มาก
- ไม่ซื้อสินค้าที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น โฟม สเปรย์ หรือสารเคมีต่างๆ	5.10	1.38	มาก

พฤติกรรมกรรมการบริโภค	\bar{X}	S.D.	ระดับ
- ปิดไฟและปิดเครื่องใช้ไฟฟ้าทุกครั้งหลังการใช้งาน เพื่อช่วยประหยัดทรัพยากร	5.27	1.29	มาก
- ใช้น้ำอย่างประหยัด และคุ้มค่า เพื่อช่วยลดปัญหาน้ำเสีย	5.27	1.29	มาก
- แยกประเภทของขยะทุกครั้งก่อนทิ้ง	5.13	1.41	มาก
- นำวัสดุสิ่งของที่สามารภใช้ประโยชน์ได้กลับมาใช้ใหม่	5.22	1.41	มาก

n = 390

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุหลายชั้น

การศึกษาพบว่าสมการถดถอยมีความเหมาะสมที่ใช้ในการศึกษา (F-test $p < 0.01$) โดยพบว่าโมเดลที่ 4 สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมกรรมการบริโภคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (consume) ได้ดีที่สุดคิดเป็นร้อยละ 52.7 (Adjusted $R^2 = 0.527$) ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมกรรมการบริโภคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (consume) ได้มากกว่าโมเดลที่ 3 ร้อยละ 2.3 (R^2 - change = 0.023) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 โดยตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมบริโภคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากที่สุด คือ ประเภทหลักสูตร (curriculum) (Beta = 0.31) ดังตารางที่ 5

จากผลการศึกษาสามารถพิสูจน์สมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 อายุ มีผลทางบวกต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา

จากผลการศึกษาพบว่า อายุ (age) มีผลทางบวกต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา โดยนักศึกษาที่มีอายุเพิ่มขึ้น 1 ปี จะมีคะแนนพฤติกรรมกรรมการบริโภคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (consume) เพิ่มขึ้น 1.66 คะแนน ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ 1

สมมติฐานที่ 2 นักศึกษาในหลักสูตรที่พระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นจุดเน้นในวิชาเรียนทางด้านสังคมศาสตร์ จะมีพฤติกรรมกรรมการบริโภคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่านักศึกษาในหลักสูตรที่พระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเนื้อหาบางส่วนในวิชาเรียนทางด้านสังคมศาสตร์

จากผลการศึกษาพบว่า ประเภทของหลักสูตร (curriculum) มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา โดยนักศึกษาในหลักสูตรที่พระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นจุดเน้นในวิชาเรียนทางด้านสังคมศาสตร์(C1) มีคะแนนพฤติกรรมกรรมการบริโภคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (consume) มากกว่านักศึกษาในหลักสูตรที่พระราชดำริดังกล่าวเป็นเนื้อหาบางส่วนในวิชาเรียนทางด้านสังคมศาสตร์(C2) 12.02 คะแนน ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ 2

สมมติฐานที่ 3 นักศึกษาที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาหรือญาติ จะมีพฤติกรรมกรรมการบริโภคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่านักศึกษาที่มีสถานะการอยู่อาศัยประเภทอื่น

จากผลการศึกษาพบว่า สถานะการอยู่อาศัยไม่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 3

สมมติฐานที่ 4 นักศึกษาที่อาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีรายได้ไม่เกิน 30,000 บาท จะมีพฤติกรรมการบริโภคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่านักศึกษาที่อาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีรายได้มากกว่า 30,000 บาท ขึ้นไป

จากผลการศึกษาพบว่า รายได้ของครอบครัวไม่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 4

สมมติฐานที่ 5 ความรู้เกี่ยวกับพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีผลทางบวกต่อพฤติกรรมการบริโภคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา

จากผลการศึกษาพบว่า ความรู้เกี่ยวกับพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 5

สมมติฐานที่ 6ทัศนคติเกี่ยวกับพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีผลทางบวกต่อพฤติกรรมการบริโภคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา

จากผลการศึกษาพบว่าทัศนคติเกี่ยวกับพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีผลทางบวกต่อพฤติกรรมการบริโภคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา โดยนักศึกษาที่มีคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มขึ้น 1 คะแนน จะมีคะแนนพฤติกรรมการบริโภคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (consume) เพิ่มขึ้น 1.01 คะแนน ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ 6

สมมติฐานที่ 7 แรงจูงใจในการปฏิบัติตามพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีผลทางบวกต่อพฤติกรรมการบริโภคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา

จากผลการศึกษาพบว่าแรงจูงใจในการปฏิบัติตามพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีผลทางบวกต่อพฤติกรรมการบริโภคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา โดยนักศึกษาที่มีคะแนนแรงจูงใจในการปฏิบัติตามพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มขึ้น 1 คะแนน จะมีคะแนนพฤติกรรมการบริโภคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (consume) เพิ่มขึ้น 0.77 คะแนน ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ 7

สามารถเขียนสมการถดถอยได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 39.29 + 1.66 (\text{age}) + 12.02 (\text{C1}) + 1.01 (\text{att}) + 0.77 (\text{motivation})$$

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุหลายชั้นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภคตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวแปรอิสระ	พฤติกรรมกรรมการบริโภคตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (consume)							
	Model 1		Model 2		Model 3		Model 4	
	b	Beta	b	Beta	b	Beta	b	Beta
ค่าคงที่	66.04**		65.10**		45.08**		39.29**	
อายุ (age)	2.34**	0.24	2.35**	0.24	1.58**	0.16	1.66**	0.17
ประเภทหลักสูตร (curriculum) -หลักสูตรที่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นจุดเน้นในวิชาเรียน ทางด้านสังคมศาสตร์ (C 1) -หลักสูตรที่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเนื้อหาบางส่วนในวิชาเรียนทางด้านสังคมศาสตร์ (C2) สถานะการอยู่อาศัย (living) -อาศัยอยู่กับบิดามารดาและ/หรือญาติ (L1) -อาศัยอยู่หอพักกับเพื่อน (L2) -อาศัยอยู่หอพักเพียงลำพัง ^๑ (L3)	15.32**	0.39	15.37**	0.39	12.54**	0.33	12.02**	0.31
รายได้ของครอบครัว (salary) - ไม่เกิน 30,000 บาท (S1) - 30,001 บาท ขึ้นไป ^๑ (S2)	-1.73	-	-1.71	-0.046	-2.11	-0.06	-1.88	-
ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (kld) ทัศนคติเกี่ยวกับพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (att) แรงจูงใจในการปฏิบัติ (motivation)		0.046	0.17	0.01	-0.23	-0.02	0.01	0.00
					1.645**	0.48	1.01**	0.29
							0.77**	0.24
R ²	0.304**		0.305**		0.513**		0.537**	
Adjusted R ²	0.295**		0.294**		0.504**		0.527**	
R ² Change	0.304**		0.000		0.209**		0.023**	

๑ = กลุ่มอ้างอิง ** = p value < 0.01

อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษาพบว่าพฤติกรรมบริโภคตามพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (consume) ของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 126.74 คะแนน เมื่อพิจารณาจำนวนของนักศึกษาในแต่ละกลุ่มพบว่าจำนวนของนักศึกษาที่มีพฤติกรรมบริโภคตามพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก มีจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 60.00 สอดคล้องกับการศึกษาหลายชิ้นที่ทำการศึกษเกี่ยวกับ การนำเศรษฐกิจพอเพียงประยุกต์ไปในชีวิตประจำวันของประชาชน โดยพบว่ามีการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในระดับสูงเนื่องจากเห็นถึงคุณประโยชน์ของเศรษฐกิจพอเพียงที่ทำให้ชีวิตมีความมั่นคงมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านความเพียงพอในการดำรงชีพ (นันทน์ภัศ บัญแยม, 2551; จิรายุ พวงศรี 2550; สุทธาทิพย์ พิศลลาด, 2551; ทศมนพร พุทธจันทรา, 2547; ศีลวัต ศรีสวัสดิ์, 2552; ศศิพรรณ บัวทรัพย์, 2547; ปวัน มีนรัักษ์เรืองเดช, 2549)

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการบริโภคตามคุณลักษณะ 3 ท่วง 2 เงื่อนไข พบว่า คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการบริโภคตามพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในคุณลักษณะ 3 ท่วง และคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะ 2 เงื่อนไข อยู่ในระดับมากในทุกประเด็น แต่เมื่อพิจารณาลงไปในรายละเอียดของพฤติกรรมการบริโภค พบว่าในส่วนของพฤติกรรมการบริโภคอย่างมีเหตุผล นักศึกษามีพฤติกรรมการซื้อสินค้าโดยพิจารณาจากประโยชน์หลักของสินค้ามากกว่ารูปลักษณ์ อยู่ในระดับปานกลาง (3.58 คะแนน) สะท้อนให้เห็นว่ารูปลักษณ์ที่สวยงามของผลิตภัณฑ์ยังสามารถดึงดูดให้นักศึกษาตัดสินใจซื้อสินค้า ซึ่งอาจเกิดพฤติกรรมการบริโภคโดยไม่จำเป็นเท่าที่ควร หรือต้องจ่ายเงินมากขึ้นไปกับรูปลักษณ์ที่สวยงามของผลิตภัณฑ์นั้น

ในด้านความรู้เกี่ยวกับพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (KId) ของนักศึกษาพบว่า มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.96 คะแนน จัดอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากนักศึกษาเข้าใจเศรษฐกิจพอเพียงเฉพาะในประเด็นตามนิยามหลัก คือ การพอเพียง พออยู่ พอกิน แต่ไม่เข้าใจว่าเศรษฐกิจพอเพียงสามารถครอบคลุมไปถึงด้านการลงทุนและความสามารถแข่งขันในระบบเศรษฐกิจด้วย ซึ่งจะเห็นได้จากข้อคำถามที่นักศึกษาตอบผิดเป็นจำนวนมาก ได้แก่ คำถามข้อ 8 การประกอบธุรกิจและการแสวงหากำไรเป็นเรื่องที่ตรงข้ามกับเศรษฐกิจพอเพียง (จำนวนผู้ตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 35.4) คำถามข้อ 2 เศรษฐกิจพอเพียงคือการพึ่งตนเอง คือการไม่พึ่งพาผู้อื่น รวมทั้งไม่พึ่งพาต่างประเทศ (จำนวนผู้ตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 33.3) คำถามข้อ 9 การกั๊ยมเงินเพื่อการลงทุนในทางธุรกิจ ขัดแย้งกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง (จำนวนผู้ตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 21.8) และคำถามข้อ 4 ความพอประมาณ คือ ไม่ต้องมีการแข่งขันกัน (จำนวนผู้ตอบถูก คิดเป็นร้อยละ 9.2) สอดคล้องกับที่พบในการศึกษาของ ทรงชัย ดิยานนท์ (2542) ที่พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เข้าใจว่าแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องของการกินอยู่อย่างประหยัดเหมาะสมกับรายได้ และสอดคล้องกับการศึกษาของนิศารัตน์ ทัดตินาพานิช (2551) ที่พบว่าข้อคำถามที่มีผู้ตอบถูกน้อยที่สุด คือ การประกอบธุรกิจตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง คือ การประกอบธุรกิจที่ใช้ทุนส่วนตัวไม่มีการกั๊ยม โดยตอบถูกเพียงร้อยละ 58 ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่าการเรียนการสอนในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงควรสอนเชื่อมโยงไปถึงเนื้อหาในประเด็นที่เกี่ยวกับการนำไปประยุกต์ใช้กับระบบเศรษฐกิจในกระแสหลักด้วย

จากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (consume) ได้แก่ อายุ (age) ประเภทหลักสูตร (curriculum) ทศนคติเกี่ยวกับพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (att) และแรงจูงใจในการปฏิบัติตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (motivation) ซึ่งประเภทของหลักสูตร (curriculum) เป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (consume) มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ทศนคติเกี่ยวกับพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (att) แรงจูงใจในการปฏิบัติตามแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (motivation) และอายุ (age) ตามลำดับ จากการที่ประเภทของหลักสูตร (curriculum) เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดในสมการถดถอย ตามด้วยปัจจัยด้านทศนคติที่เกี่ยวกับพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แสดงให้เห็นว่าการเรียนการสอนที่เน้นให้ความสำคัญกับพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้นักศึกษาได้เห็นถึงประโยชน์ของการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นการสร้างทศนคติที่ดี และเป็นการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติอีกด้วย

ความสำคัญของทัศนคตินั้นเนื่องจากทัศนคติมีผลโดยตรงต่อการตัดสินใจเลือกบริโภคสินค้า ทัศนคติเป็นลักษณะของแนวโน้มตามปกติของตัวบุคคลในการที่จะชอบหรือเกลียดสิ่งของ บุคคล และปรากฏการณ์ต่าง ๆ กล่าวคือ ทัศนคติจะเป็นลักษณะของระบบซึ่งมีแนวโน้มที่จะประเมินสิ่งใดสิ่งหนึ่งเสมอ และสำหรับแต่ละบุคคล ทัศนคติก็น่าจะเป็นโลกแห่งความเป็นจริงของเขานั้นเอง (อดุลย์ จาตุรงค์กุล และ ดลยา จาตุรงค์กุล, 2546) สอดคล้องกับผลการศึกษาศึกษาหลายการศึกษาที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงประยุกต์ในชีวิตประจำวันอยู่ในระดับดีมาก (นันทน์ภัส บุญแย้ม, 2551; จิรายุ พ่วงศรี 2550; สุทธาทิพย์ พิศฉลาด, 2551; ทศมนพร พุทธจันทร์, 2547; ศีลวัต ศรีสวัสดิ์, 2552; ศศิพรรณ บัวทรัพย์, 2547; ปวัน มินรัชธ์เรืองเดช, 2549) ซึ่งการมีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากเห็นว่าการปฏิบัติตามปรัชญาดังกล่าวทำให้ชีวิตทั้งส่วนตัวและครอบครัวมีความมั่นคง ทั้งนี้แรงจูงใจเป็นสิ่งที่ชักนำพฤติกรรมของบุคคลให้ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ พฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์เกิดขึ้นต้องมีสิ่งจูงใจ หรือสิ่งกระตุ้น เพื่อกระตุ้นให้ผู้บริโภคเกิดความต้องการ และกระทำให้สิ่งที่จะบำบัดความต้องการของตน (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ ปริญญา ลักษิตานนท์ และศุภร เสรีรัตน์, 2533) ทั้งนี้บุคคลจะทำการประเมินว่าพฤติกรรมนั้นๆ จะนำผลตอบแทนที่พึงพอใจมาให้ตนเอง (อนันตศักดิ์ ศรีเปารยะ, 2541)

สำหรับปัจจัยด้านอายุ (age) ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าอายุ (age) มีผลต่อทางบวกต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภคตามพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (consume) สอดคล้องกับการศึกษาของนิศารัตน์ ทัดตินาพานิช (2551) ที่ศึกษาเรื่องการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในการประกอบธุรกิจค้าปลีกในจังหวัดหนองคาย ซึ่งพบว่าอายุมีความสัมพันธ์กับการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มตัวอย่างมีอายุเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มขึ้น 2.10 เท่า และสอดคล้องกับการศึกษาของ สมณี ชาญฉลาด เพียงใจ จุณศิริ และศรีแพร ปงกาวงค์ (2550) ที่พบว่าประชาชนในเขตภาคเหนือตอนบนในกลุ่มผู้สูงอายุให้ความสนใจกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่าเมื่อภาครัฐมีการจัดอบรมต่างๆ เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงก็จะมีกลุ่มผู้สูงอายุเข้าร่วมมากกว่าวัยรุ่น เช่นเดียวกับการศึกษาของนันทน์ภัส บุญแย้ม (2551) และการศึกษาของศีลวัต ศรีสวัสดิ์ (2552) ที่พบว่าอายุมีผลต่อทัศนคติและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้เนื่องจากอายุเป็นตัวบ่งชี้ที่มีความสัมพันธ์กับระดับวุฒิภาวะและความรับผิดชอบ บุคคลเมื่อมีอายุขึ้นมากก็จะมีเฉพาะวุฒิภาวะทางอารมณ์และมีเหตุผลมากขึ้น (ลักขณา สรีวัฒน์, 2544)

สรุปผลการศึกษา

พฤติกรรมบริโภคตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษายุ่งในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 126.74 คะแนน เมื่อพิจารณาพฤติกรรมกรรมการบริโภคตามคุณลักษณะ 3 ท่วง 2 เงื่อนไข พบว่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมบริโภคตามพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมากในทุกประเด็น แต่เมื่อพิจารณาลงไปในรายละเอียดของพฤติกรรมในส่วนของพฤติกรรมกรรมการบริโภคอย่างมีเหตุผล นักศึกษามีพฤติกรรมกรรมการซื้อสินค้าโดยพิจารณาจากประโยชน์หลักของสินค้ามากกว่ารูปลักษณ์ อยู่ในระดับปานกลาง สะท้อนให้เห็นว่ารูปลักษณ์ของสินค้าสามารถดึงดูดให้นักศึกษาตัดสินใจบริโภคได้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติถดถอยหลายขั้น (Hierarchical Regression Analysis) พบว่า โมเดลสมการถดถอยโมเดลที่ 4 สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมกรรมการบริโภคตามพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (consume) ได้ดีที่สุดเท่ากับร้อยละ 52.7 (Adjusted $R^2 = 0.527$) สำหรับตัวแปรที่มีผลต่อ พฤติกรรมบริโภคตามพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพอเพียง เรียงตามลำดับความสำคัญประกอบด้วย ประเภทหลักสูตร (curriculum) ทักษะคติเกี่ยวกับพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (att) แรงจูงใจในการปฏิบัติตามพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (motivation) และอายุ (age)

ข้อเสนอแนะ

1. ในการเรียนการสอนควรเน้นให้นักศึกษาเห็นถึงประโยชน์ของพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน โดยอาจใช้การสอดแทรกผ่านกิจกรรมในชั้นเรียนหรือการทำโครงการต่าง ๆ
2. ควรจัดกิจกรรมที่ศึคนศึกษานำนักศึกษาไปศึกษาดูงานโครงการหรือชุมชนที่นำพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้แล้วประสบผลสำเร็จ เพื่อเป็นการสร้างทัศนคติและแรงจูงใจที่ดีให้กับนักศึกษาในการนำพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ
3. ในการเรียนการสอนเกี่ยวกับพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ควรสอนให้ครอบคลุมถึงประเด็นการประยุกต์ใช้กับระบบเศรษฐกิจกระแสหลักเพื่อให้นักศึกษามีความเข้าใจอย่างถูกต้อง
4. ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมไปยังนักศึกษาในสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ที่มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เอกสารอ้างอิง

การจัดการความรู้ สำนักบรรณสารและสารสนเทศ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล. (2556). *ทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค*. ค้นวันที่ 16 กันยายน 2556 จาก <http://library.vu.ac.th/km/?p=694>.

จิรายุ พ่วงศรี. (2550). *การประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของคนในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล*. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ทรงชัย ตียนานนท์. (2542). *การศึกษาทัศนะของการเกษตรในการสร้างความมั่นคงทางรายได้ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง*. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ทศมนพร พุทธจันทร์. (2547). *ความคิดเห็นในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาข้าราชการการจังหวัดราชบุรี*. ภาคนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ธงชัย สันติวงษ์. (2540). *พฤติกรรมผู้บริโภคทางการตลาด*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช จำกัด

- นันทน์ภัส บุญแย้ม. (2551). *ทัศนะของประชาชนต่อการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน: กรณีศึกษาประชาชนในตำบลคลองประเวศ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาบริหารธุรกิจบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.*
- นิตารัตน์ ทัดตินาพานิช. (2551). *การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในการประกอบธุรกิจค้าปลีกในจังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น*
- ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง. (2555). *การสุ่มตัวอย่าง. ค้นวันที่ 16 เมษายน 2555 จาก <http://e-book.ram.edu/e-book/m/MR393/chapter6.pdf>.*
- ประเทือง ภูมิภักตราคม. (2535). *การปรับปรุงพฤติกรรม: ทฤษฎีและการประยุกต์. พิมพ์ครั้งที่ 1. ปทุมธานี: ฝ่ายเอกสารตำรา วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.*
- ประเวศ วะสี. (2542). *เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคม: แนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจสังคม. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.*
- ปวัน มีนรัชเรื่องเดช. (2549). *การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริ. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาบริหารธุรกิจบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.*
- ปัญญาสมาพันธ์เพื่อการวิจัยความเห็นสาธารณะแห่งประเทศไทย. (2551). *การใช้เวลาของวัยรุ่นไทย. Retrieved April 16, 2012 from <http://www.wport.org/survey/detail/6>*
- เพ็ญแข แสงแก้ว. (2544). *สถิติเพื่อการวิจัยโดยใช้คอมพิวเตอร์ (SPSS Version 10.0). กรุงเทพฯ: ฟิน-นี่พับบลิชชิง.*
- มนต์ชัย เทียนทอง. (2545). *การออกแบบและพัฒนาคอร์สแวร์สำหรับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน. กรุงเทพมหานคร: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.*
- รงค์ ประพันธ์พงศ์. (2550). *เศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สถาพรบุ๊คส์.*
- ลักขณา สรีวัฒน์. (2544). *จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โอเดียน-สตรี.*
- วาโร เฟิงสวัสดิ์. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัย. สนิท บุญฤทธิ์ (บรรณาธิการ). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.*
- ศศิพรรณ บัวทรัพย์. (2547). *ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาบริหารธุรกิจบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.*
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ ปริญ ลักษิตานนท์ และศุภร เสรีรัตน์. (2533). *การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา*
- ศีลวัต ศรีสวัสดิ์. (2552). *ความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้ที่มีภูมิลำเนาในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาบริหารธุรกิจบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์*
- สถาบันรามจิตติ. (2555). *โครงการสำรวจพฤติกรรมกรรมการจัดการการเงินส่วนบุคคล (Money Watch). ค้นวันที่ 16 เมษายน 2555 จาก http://www.ramajitti.com/research_project_money.php*
- สมนึก ชัชวาล เพียงใจ จุลศิริ และศรีแพร ปงกาวงศ์. (2550). *ความเข้าใจ ความพึงพอใจ และการปรับตัวของประชาชนในเขตภาคเหนือตอนบน ต่อแนวคิดและนโยบายปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. รายงานวิจัย. สถาบันวิจัยสังคมเชียงใหม่.*

- สายน้ำผึ้ง รัตนงาม. (2547). *ความคิดเห็นในการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกรณีศึกษาสมาชิกเสถียรธรรมสถาน*. ภาคนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ สุทธิพิทย พิศฉลาด. (2551). *การศึกษาคำเข้าใจและการปฏิบัติของครูในโรงเรียนแกนนำตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2544). *เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำรินี้ได้เบื้องพระยุคลบาท*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- อดุลย์ จาตุรงค์กุลและดลยา จาตุรงค์กุล. (2546). *พฤติกรรมผู้บริโภค*. พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อนันตศักดิ์ ศรีเปารยะ. (2541). *ความพึงพอใจในงานของพนักงานบริษัทโตโยต้าลิสซิ่ง (ประเทศไทย) จำกัด*. ภาคนิพนธ์ คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Aiken, L. R. (2003). *Psychological Testing and Assessment*. Boston: Allyn and Bacon.
- Best, John W. (1981). *Research In Education*. 4th ed. E nglewood. Cliffs, NJ : Prentice-Hall.
- Kline, Rex B. (2005). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*. 2nd ed. New York: The Guilford Press.
- Seventeen Spending Teen Survey*. (2012). Retrieved April 16, 2012 from <http://www.money-management-works.com/teen-spending.html>
- O' Brien, Robert M. 2007. A Caution Regarding Rules of Thumb for Variance Inflation Factor. *Quality and Quantity*, 41 (Spring), 673-690.
- Yamane, T. (1973). *Statistic and Introductory Analysis*. Third edition. Singapore: Time Printers.Sdn.Bhd.